

RAPORT DE CERCETARE

Proiect Phare CBC

Fluviul Dunărea generator de sinergii locale și transfrontaliere

Cod Perseus RO2006/018-445010409

Etapa I: Documentare și cercetare pilot

Proiectul identifică lipsa unei identități comune transfrontaliere a zonei dunărene ca problemă relevantă și în cadrul Programului operațional de cooperare România-Bulgaria 2007-2013, drept o problemă în valorificarea “moștenirii comune dunărene”, existența unor bariere lingvistice și conjuncturale care nu favorizează formarea unei conștiințe transfrontaliere.

Prima etapă a cercetării a avut ca scop identificarea acestor blocaje în cadrul următoarelor categorii de documente și date

- studii și cercetări recente istorice, antropologice ale zonei transfrontaliere
- acoperirea mediatică a procesului postaderare- integrare, respectiv cooperare transfrontalieră în media locale și naționale din România și Bulgaria precum și informațiile în presa europeană
- volume editate de diverse institute de cercetare, universități, publicații științifice și academice, de pildă, *Ethnologia Balkanica- Journal for Southeast European Anthropology* care realizează o monitorizare a evoluțiilor în perioada post 1989
- identificarea proiectelor finanțate și cele în curs de derulare
- alte proiecte regionale având ca scop intensificarea comunicării pentru preîntâmpinarea unor situații de risc (bias) cultural (categorii defavorizate, zone sărace, zone multietnice, etc.) pentru a identifica interacțiuni de succes care pot fi replicate în cadrul unor sinergii transfrontaliere
- informația referitoare la problemele economice ale zonei transfrontaliere, priorități, obiective în cadrul programelor de dezvoltare locală și transfrontalieră
- proiecte derulate sau în curs de derulare la nivel universitar și preuniversitar care dezvoltă cooperarea educațională, culturală, în domeniul cercetării

Parcurgerea acestor surse a relevat următoarele aspecte:

- A. cercetarea identității transfrontaliere se realizează în cadrul unor formate academice și a unor perspective științifice diferite marcate de specializare și mai puțin de abordări transdisciplinare, cele care ar putea permite crearea unor modele de abordare a sinergiilor transfrontaliere în contextul strategiilor de dezvoltare regională și atragerii de resurse necesare dezvoltării acestei zone
- B. identitatea transfrontalieră și interacțiunea dintre comunități se integrează în tendința de “fluidizare” a percepțiilor și reprezentărilor spațiale și culturale generate de globalizarea mediatică, economică, și în contextul noilor tehnologii și suporturi de comunicare, iar identitatea transfrontalieră ca *identitate-proiect* poate influența benefic modul în care aceste procese se reflectă în percepția și conștientizarea proximității, a comunității și a regiunii europene
- C. nevoia tot mai puternic resimțită de identificare culturală și spațială în contextul mișcării românilor și bulgarilor în spațiul european, mai ales în perioada post aderare ca răspuns la

strategiile de acțiune (în speță, programul operațional de cooperare România Bulgaria 2007-2013) .

Astfel am avut ca premisă conștientizarea resurselor zonei pentru comunitățile din zona transfrontalieră cât și pentru parteneriatele menite să atragă fonduri și resurse de dezvoltare- în domenii diferite precum transport fluvial, croaziere, turism cultural, energii și tehnologii nepoluante, proiecte ecologice, dezvoltarea meșteșugurilor tradiționale, activități artistice, educaționale, științifice, etc- ca o condiție de acces la fonduri structurale ca fiind strâns legată de valoarea atribuită “moștenirii comune” , fluviul cu resursele, peisajele, formele de viață, obiectele, tehnicile, modelele de competență, formele de expresie culturală. Această conștientizare a unei percepții comune transfrontaliere fiind parte constitutivă a identificării zonei ca spațiu european, în cadrul politicilor de dezvoltare a regiunii și în cadrul juridic european prin integrarea administrativă, formele de interacțiune și cooperare transfrontalieră, ș.a.

Proiectul Spiritul Dunării urmărește ca aceste interacțiuni să fie de natură interdisciplinară - economică antropologică, culturală- introducând în spațiul autonom al culturii sectoarele economic și educațional din zona țintă, în acest mod putând fi depășite atât “provocările vecinătății” privite sub raport politic, istoric, militar, economic, și amplificate legăturile la nivel individual între membrii comunităților reale și noile comunități prin *corelarea aspectului cognitiv*(conștientizare, acces la date despre dezvoltarea zonei, vizitarea galeriei foto) cu cel al *valorizării imaginilor fotografice* reprezentând un patrimoniu perceput în egală măsură personal individual cât și comun, aceste interacțiuni fiind rezultate din activități generate de proiect(expoziții, diseminarea rezultatelor, atragerea publicului local, dezvoltarea site-ului web, aplicarea chestionarului, etc) și *cu participarea la activitățile expoziționale care presupun deplasarea în celelalte orașe prevăzute în proiect*. Aceste activități reprezintă tot atâtea modalități de a pune în mișcare comunități emergente, “imagine”, proiectate ca posibile și productive în planul interacțiunilor și sinergiilor locale și transfrontaliere Așadar în cercetarea noastră ne-am propus să înregistrăm

- i) schimbările induse de activitățile proiectului în percepțiile zonei transfrontaliere a participanților , al publicurilor țintă și
- ii) efectele unor mobilizări de natură educațională realizate ca obiectiv experimental de modificare a mentalităților.

În această primă fază a cercetării, deși proiectul se adresează unui număr mare de ținte, am procedat la selecția unui grup pilot, pentru care identitatea transfrontalieră ca identitatea -proiect se pretează în mod ideal unui activării în și prin comunicarea on-line și prin combinarea acestei forme de comunicare cu participarea directă la expozițiile organizate în cadrul proiectului. Grupul țintă pentru care am optat a fost reprezentat de studenții specializărilor “Științe Politice” și “Jurnalism și științele comunicării” de la Universitatea Ovidius-Constanța

Acest grup este omogenizat de următoarele variabile

a) vârstă, b) nivel de educație, c) competența utilizării resurselor web, d) interesul pentru limbajul imaginii fotografice e) un nivel de cunoștințe de specialitate care să permită evaluarea atât a conținutului cât și a tehnicii f) experiență și abilități de comunicare (studenți angajați în media locală, în staff-urile de campanie, în relații publice, etc) g) posibilă implicare în cadrul unor proiecte viitoare și nevoia de a îmbina competențe cognitive cu cele practice, aplicative

Experimentul a avut ca scop să identifice crearea normelor de reprezentare de grup a identificărilor transfrontaliere ca parte a identității europene, având ca premisă informația generală despre proiect, concurs, imaginile fotografice selectate și premiate, alte surse. Aceste imagini au fost

evaluate individual pe baza chestionarului. În cea de-a doua fază s-a realizat evaluarea influenței grupului asupra argumentelor individuale în cazul unor persoane din cadrul grupului a căror credibilitate a fost întărită de participarea la vernisaj, de studiul mediatizării, de vizitare a expoziției într-una dintre locații sale sau numai în urma vizitării galeriei digitale. rezultatele au demonstrat interdependența dintre participarea directă, accesarea site-ului internet și crearea reprezentărilor de tip in-group care marchează identificarea multiplă. De asemenea în această fază pilot au fost identificate “lanțurile de semnificații” împărtășite la nivelul diadelor, triadelor interpersonale (intergroup relations), sau a identificării unor semnificații comune pentru membri grupului (cognitive redefinition) cuprinși în experimentul “construcției identității transfrontaliere” pe baza imaginilor fotografice ale zonei transfrontaliere și a altor resurse media, baze de date și resurse web. Am luat în calcul și chat-urile studentești, paradoxul fiind că studenții români comunică cu studenții din alte țări europene și din SUA dar nu am găsit studenți care să comunice cu cei din Bulgaria pe această cale. De aici ipoteza conform căreia identitatea transfrontalieră se dezvoltă mai întâi ca substructură de semnificație a identității europene.

Am optat pentru acest tip de experiment prezentat anterior deoarece el a fost utilizat în schimbarea atitudinilor politice (Lazarsfeld, Berelson Gaudet, 1968), a modelelor de identificare socială (Turner, 1982, *Toward a cognitive redefinition of the social group*, în Tajfel, ed, *Social Identity and Intergroup relations*, Cambridge Univ. Press) în cercetările realizate de Mc Alister, Ramirez, Galavotti, Gallion. 1989, cu privire la “Progresele în aplicarea învățării sociale” (Progress in the application of social learning theory” Sage Publications).

Un alt aspect relevat de cercetarea pilot a fost acela că structura de semnificații prin care are loc dezvoltarea unei identități transfrontaliere are ca prim nivel valoarea comună acordată peisajului și ca aspect semnificativ preponderența identificării fluviului ca “zonă comună” a identificărilor preponderent prin imaginile realizate de artiștii bulgari ceea sugerează o diminuare a rolului frontierei culturale în actele de identificare, respectiv identificarea se face prin puterea semnificantului și nu prin reprezentarea opoziției sau diferenței culturale.

Urmează ca aceste rezultate să fie validate și completate în urma procesării chestionarelor înregistrate în celelalte trei comunități în care se desfășoară proiectul.